

HISTORIAALLISTA NÄKÖKULMAA AALTO-YLIOPISTOON

”Ainutlaatuista profiilimme hyödyntäen kannustamme perinteiset rajat ylittävään innovointiin...Pyrimme ylläpitämään ja vahvistamaan yhteiskunnallista vaikuttavuuttamme rakentamalla pitkäaikaisia strategisia kumppanuuksia.” Muun muassa tällaisia ajatuksia rehtori Tuula Teeri esitti puheessaan, jonka hän piti Aalto-yliopiston avajaisissa. Teeren mainitsemat tavoitteet – innovaatioiden synnyttäminen ja yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa – ovat linjassa nykyisen tiede- ja teknologiapoliitikan suuntaviivojen kanssa. Ne ovat myös olleet keskeisiä kiistakapuloita Aalto-yliopistoa – ja koko yliopistouudistusta – koskevassa keskustelussa. Kriittisimmissä puheenvuoroissa on esitetty, että tiedettä, taidetta ja tekniikkaa ollaan uhraamassa markkinavoimille.

Mutta millaiset lähtökohdat Aalto-yliopistolla on innovaatioiden tavoitteluun ja yhteistoimintaan muun yhteiskunnan kanssa? Ainakin Teknillisen korkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun osalta ne ovat vähintään kohtuulliset. TKK:n tutkijat ovat kaupallistaneet tutkimustuloksiaan koko 1900-luvun ajan, ja esimerkiksi metallurgissa he vastasivat tuolloin joka viidennestä suomalaisten Suomessa patentoimasta sovelluksesta. Tutkijoiden kaupallisista lähtökohdista syntyneitä keksintöjä ei myöskään kehitetty eristyksissä Otaniemessä, vaan aktiivisessa yhteistyössä yritysten kanssa.

Kun viime syksynä aloin selvittää, millaisia suhteita Taideteollisella korkeakoululla on ollut yritysmaailmaan, tulos oli yllätys. Jo 1930-luvulla koulun posliininmaalausosastoa uudistettiin Arabian tehtaiden tarpeita silmällä pitäen. 1950-luvulla koulussa järjestettiin vuosittain lukuisia kilpailuja eri

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Miehinen tekniikka ja naisen luonne: Naiset tekniikan opiskelijoina Suomessa 1879–1939 Johanna Vähäpesola	5
Höyryvaunu – brittiläisen yhteiskunnan pelastus: Koneellisen maantielikenteen haaste rautateille Britanniassa 1830-luvulla Tuomas Värjö	13
Analogisesta digitaaliseksi: Television äänen muuttuminen uuden median osaksi Ahti Korhonen	23
Seminaarit ja matkat	
TICCIH2009-konferenssi Freibergissä: Glück auf – Lykkyä tykö! (Tuija Mikkonen & Seija Linnanmäki)	32
Itä-Saksan ruskohiilialue (Tuija Mikkonen)	35
Energiahistoriaa Berliinissä (Seija Linnanmäki)	37
Puolan ja Tšekin teollisuusperintö (Tuija Mikkonen)	38
TICCIH-konferenssin museonäkökulmia (Kimmo Antila)	40
Arvostelut	
Näkymätön mies (Panu Nykänen)	42
Päivänvaloon putkahtaneet kartat (Veijo Kauppinen)	43
Uutiset	45
Abstracts	50

yrittäjien toimesta. Niiden tuloksena syntyi monenlaisia taideteollisuuden tuotteita: huonekaluja, astioita, tapetti- ja kangasmalleja. Kilpailujen kautta opiskelijat saivat ideoitaan esille, ensikäden kokemusta käytännön työstä ja voittajat myös mahdollisuuden ulkomaisiin opintomatkoihin. Yritykset taas hyötyivät niistä uusien tuotteiden muodossa, joista osa päätyi myös kauppohen hyllyille.

Historia antaa asioille monesti perspektiiviä. Tämä pätee myös Aalto-yliopiston ja koko yliopistouudistuksen ympärillä käytyyn debattiin. Akateemisen maailman tarkastelu viimeisen sadan vuoden ajalta osoittaa, ettei innovaatioiden ja aktiivisten ulkosuhteiden tavoittelu vielä käännä suomalaista yliopistomaailmaa pääläelleen.

Vuosi 2009 päättyi Tekniikan Waiheita -lehden osalta kolmeen mielenkiintoiseen ja aiheiltaan hyvin erilaiseen artikkeliin. Ensimmäisessä niistä Johanna Vähäpesola tarkastelee varhaisten naisopiskelijoiden asemaa Suomen miesvaltaisimmassa yliopistossa eli Teknillisessä korkeakoulussa. Tuomas Värjön englantilaisiin höyryvaunuihin keskittynyt artikkeli kuvaa varhaista yritystä maantieteellisen koneistamiseksi, joka kuitenkin vielä epäonnistui. Lopuksi Ahti Korhonen paneutuu siihen, kuinka ääni teknologisenä ilmiönä on muuttunut 1800-luvulta lähtien.

Sampsu Kaataja

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Kimmo Antila, kimmo.antila@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä.

Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta.

Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon 1/2010 5. helmikuuta ja numeroon 2/2010 3. toukokuuta.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia.

Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa.

Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.